

Statenfractie PvdA
Mevrouw E. van Dijk
Postbus 90151
5200 MC 'S-HERTOGENBOSCH

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 680 76 80
www.brabant.nl
IBAN NL86INGB0674560043

Bereikbaarheid
openbaar vervoer en fiets:
www.brabant.nl/route

Onderwerp

Legionella in afvalwaterzuiveringsinstallaties

Geachte mevrouw Van Dijk,

Bij brief van 22 november 2019, ingekomen op 25 november 2019, heeft u namens de PvdA fractie schriftelijke vragen gesteld.

Wij beantwoorden deze vragen als volgt.

1. Klopt het dat in Brabant 20 installaties zijn besmet met de legionellabacterie? Zo ja welke installaties zijn dit en wat is het gevaar voor de gezondheid van Brabanders? Kan het college aangeven wat het risico is op verspreiding?

Antwoord: Nee, dit klopt niet. Zoals in de [statenmededeling](#) "Stand van zaken legionella bij afvalwaterzuiveringen" (d.d. 12 november, verstuurd 19 november) is aangegeven, heeft het RIVM¹ bepaald bij welke installaties legionella mogelijk kan groeien en zich verspreiden. Op basis van literatuuronderzoek in combinatie met een inventarisatie van bedrijven is ingeschat dat bij 20 Brabantse waterzuiveringsinstallaties, legionellagroei en -verspreiding aannemelijk tot zeer aannemelijk is. Dat wil nog niet zeggen dat er ook daadwerkelijk (verhoogde concentraties) legionellabacteriën aanwezig zijn in deze installaties. Om dat te bepalen, zijn bij een groot deel van de bedrijven in een vervolgonderzoek monsters genomen en zijn bij drie installaties waarvoor de provincie bevoegd gezag is, verhoogde concentraties aangetroffen. Met deze bedrijven is onmiddellijk contact opgenomen om direct maatregelen te treffen om besmetting van omwonenden te voorkomen. Bij een vierde bedrijf waar nog onzekerheid over bestond, is inmiddels

Datum

17 december 2019

Ons kenmerk

C2255259/4615206

Uw kenmerk

-

Contactpersoon

D.A.M. (Masja) van de Ven

Telefoon

(073) 681 28 55

Email

mvdven@brabant.nl

Bijlage(n)

-

¹ <https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2019-0061.pdf>

geconstateerd dat er geen sprake is van legionella. De installaties met verhoogd risico waarvoor de provincie bevoegd gezag is en waarbij daadwerkelijk legionella is aangetoond, zijn:

- Rendac Son B.V te Son: deze installatie is al langer bekend en de installatie is inmiddels afgedekt;
- Rioolwaterzuivering Tilburg (Waterschap de Dommel): ook deze installatie is al langer bekend en de besmetting hier is sinds begin dit jaar onder controle;
- Rioolwaterzuivering 's-Hertogenbosch (Waterschap Aa en Maas): besmette reactoren worden stilgezet en leeggehaald, bovendien wordt de temperatuur aangepast waardoor de concentratie zal dalen en mogelijk geheel verdwijnen (zie ook C2255256/4615154).

T.a.v. deze en de overige bedrijven (bedrijven met verhoogd risico waar geen legionella gevonden is, bedrijven waarvoor de gemeente bevoegd gezag is en bedrijven die volgens het RIVM onderzoek geen verhoogd risico hebben maar waar wel legionella blijkt te zijn) zullen wij de ontwikkelingen en het vervolgonderzoek nauwlettend volgen om vervolgacties (maatregelen, monitoring en communicatie etc.) te bepalen. Hierbij zullen wij de omgevingsdiensten, gemeenten, waterschappen en GGD betrekken.

De legionellabacterie kan ziekte veroorzaken wanneer zeer kleine waterdruppeltjes (aerosolen) met legionellabacteriën worden ingeademd. Een infectie met legionella leidt niet altijd tot longontsteking. De meeste mensen worden niet ziek. Sommige mensen krijgen alleen griepverschijnselen die binnen enkele dagen vanzelf overgaan (pontiack fever). Een duidelijke relatie tussen de concentratie aan legionella in de waterfase in een waterzuiveringsinstallatie en de kans op longontsteking door legionella (dosisresponsrelatie) is tot op heden niet gevonden.

Nee, wij kunnen niet aangegeven wat het risico op verspreiding is. Uit het RIVM-rapport blijkt dat er nog veel kennishiaten zijn, bijvoorbeeld t.a.v. aerosolvorming en welke verspreiding onder welke omstandigheden mogelijk is. Bovendien is dit per installatie verschillend.

2. Wat ondernemen de eigenaren van deze installaties om de legionellabacterie te bestrijden en te voorkomen dat deze bacterie zich in Brabant verspreidt? Heeft de Provincie hier een rol in? En welke rol heeft de GGD hierbij?

Antwoord: De bedrijven zijn zeer ongelijksoortig van aard en dit is maatwerk per geval. In bepaalde gevallen gaat het om inmiddels afgedekte of compleet gesloten systemen waardoor er geen verspreiding meer kan plaatsvinden via lucht. In andere situaties wordt onderzocht of met procesaanpassingen de concentratie van legionella in het water kan worden verminderd zodat ook de kans op verspreiding via de lucht afneemt. Hiervoor worden analyses op aanwezigheid van legionella in de lucht uitgevoerd.

De provincie is op grond van de Wet milieubeheer bevoegd gezag voor vergunningverlening, toezicht en handhaving voor industriële waterzuiverings-

Datum

17 december 2019

Ons kenmerk

C2255259/4615206

installaties (IWZI's) van grotere bedrijven en rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) van waterschappen. Omgevingsdiensten bekijken per bedrijf wat de beste methode is om verspreiding (en toekomstige besmetting) tegen te gaan. De GGD heeft als wettelijke taken o.a. medische milieukunde, infectieziektebestrijding en gezondheidsvoorlichting. Indien sprake is van legionella in een IWZI of RWZI wordt de GGD geïnformeerd. Indien sprake is van meerdere patiënten met een legionella-infectie in een gebied, zal de GGD dit melden bij het bevoegd gezag en onderzoek doen naar de oorzaak van de besmetting. Doordat nu bekend is dat ook afvalwaterzuiveringen een potentiële bron zijn, zal hier bij bronopsporing ook rekening mee worden gehouden.

Datum

17 december 2019

Ons kenmerk

C2255259/4615206

3. Hoe gaat u de Brabander hierover informeren om te voorkomen dat de bacterie grote schade kan aanrichten in de provincie?

Antwoord: Onze inzet is zodanige maatregelen te treffen dat legionellagroei en verspreiding naar de omgeving – en daarmee besmetting van omwonenden – voorkómen wordt. Op basis van een risico-inschatting zal de GGD (verantwoordelijk voor onder andere infectieziektebestrijding en gezondheidsvoorlichting) per situatie bekijken of het gewenst en zinvol is de omgeving te informeren en zo ja, op welke wijze. Hierbij kan gedacht worden aan het informeren van werknemers, omwonenden of het informeren van huisartsen en ziekenhuizen. Dit is afhankelijk van de situatie.

4. Uit het bericht blijkt dat bij 4 locaties maatregelen zijn genomen. Hoe komt het dat bij de overige 16 nog geen maatregelen zijn getroffen. Kan het college hierover uitleg geven.

Antwoord: In het bericht is aangegeven dat bij de installaties waar de bacterie is aangetroffen, onmiddellijk maatregelen genomen zijn. Dat wil niet zeggen dat bij de andere installaties met verhoogd risico, geen maatregelen zijn getroffen. Zoals in de statenmededeling "Stand van zaken legionella bij afvalwaterzuiveringen" is aangegeven, zijn ook dan maatregelen gewenst, bijvoorbeeld monitoring en preventieve maatregelen. Voor risicovolle situaties waar nog geen legionella is aangetoond is het aan te raden om een risico-inventarisatie te laten maken door het bedrijf. Dan wordt specifiek inzichtelijk waar er mogelijke risico's zijn voor besmetting en kunnen er gericht maatregelen getroffen worden. Denk dan aan procesaanpassingen of andere soort beluchting. Hierdoor kan de kans op legionellagroei en dus ook op verspreiding verlaagd worden. In een risico-inventarisatie moet ook het effluent meegenomen worden. Indien sprake is van besmetting kunnen ook hier extra maatregelen noodzakelijk zijn. Denk dan aan membraanfiltratie of UV-behandeling. Ook hier is sprake van maatwerk: welke maatregelen nodig en effectief zijn, is afhankelijk van het specifieke bedrijfsproces (bijvoorbeeld of wel of geen beluchting plaatsvindt). Omgevingsdiensten bekijken ook bij deze bedrijven per bedrijf wat de beste methode is om verspreiding en toekomstige besmetting tegen te gaan.

5. Zijn de maatregelen van afdekken op de 4 locaties afdoende om de verspreiding te voorkomen? Zo niet wat zijn de aanvullende maatregelen die nodig zijn. Kan het college toelichten welke maatregelen getroffen worden, naast het afdekken?

Antwoord: Zoals uit het RIVM rapport blijkt, zijn er nog veel kennishiaten, o.a. over de effectiviteit van de maatregelen. Zoals in de statenmededeling wordt aangegeven, wordt onder meer bij vijf locaties (landelijk) via luchtmetingen de effectiviteit van de genomen beheersmaatregelen bepaald. De resultaten zullen bijdragen aan meer kennis over de mogelijkheden om legionellaverspreiding te voorkomen en beheersen.
Zie ook onder 4 voor overige maatregelen naast afdekken.

Datum

17 december 2019

Ons kenmerk

C2255259/4615206

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA